ارتباط بین رضایت شغلی با سلامت روانی در جانبازان شیمیایی

علی مصطفی‌لو [1*]، جواد گزمه [2]، راحله غفاری [3]

[1] عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد مینودشت، مینودشت، ایران، [2] کارشناس ارشد مدیریت ورزشی
[3] کارشناس تربیت بدنی پیام نور گنبد کاووس

*نویسنده پاسخگو: A.Mostafaloo@gmail.com

چکیده

مقدمه: بسیاری از افراد مانند جانبازان شیمیایی در اثر قرارگیری در معرض گازهای شیمیایی ممکن است اختلالاتی در دستگاه تنفسی داشته باشند که فعالیت‌های روزمره آنها را دچار اختلال کند. پژوهش حاضر با هدف تعیین ارتباط رضایت شغلی با سلامت روانی درجانبازان شیمیایی استان گلستان بود.

مواد و روش‌ها: بدین منظور تعداد ۱۲۵ جانباز شیمیایی از بین جانبازان شیمیایی شاغل استان گلستان به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. دراین تحقیق از دو پرسشنامه، رضایت شغلی ویسوکی و کروم و پرسشنامه سلامت روانی گلدبرگ برای ارزیابی جانبازان استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، از آزمون کالموگراف-اسمیرنف جهت تشخیص طبیعی بودن داده‌ها، ازآمارتوصیفی، ضریب همبستگی پیرسون، آزمون تحلیل واریانس یک طرفه (ANOVA)و آزمون تعقیبی LSD درسطح($p\leq$۰.۰۵) جهت تحلیل داده‌ها استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج آزمون پیرسون نشان داد که بین رضایت شغلی با سلامت روانی در جانبازان شیمیایی ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد(r=۰.۳، p=۰.۰۰۱). همچنین نتایج تحقیق در مورد تعیین اختلاف بین رضایت شغلی و سلامت روانی براساس سطح تحصیلات جانبازان شیمیایی نشان داد که فقط در رضایت شغلی براساس سطح تحصیلات تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

نتیجه‌گیری: نتایج تحقیق ارتباط مثبت و معناداری را بین رضایت شغلی با سلامت روانی در جانبازان شیمیایی نشان داد. لذا با توجه به این امر پیشنهاد می‌شود که به رضایت شغلی جانبازان شیمیایی توجه بیشتری شود تا از این طریق به بهبود سلامت روانی این قشر از جامعه کمک شود.

کلید واژه‌ها: جانبازان شیمیایی، رضایت شغلی، سلامت روانی.

تاریخ دریافت: ۹۱/۶/۲۱
تاریخ پذیرش: ۹۲/۷/۸

[Downloaded from ijwph.ir on 2026-11-07]

مقدمه

در طی جنگ میان ایران و عراق (۱۳۶۷-۱۳۵۹) رژیم بعثی عراق بدون در نظر گرفتن مقررات بین‌المللی در سال‌های ۱۹۸۳ تا ۱۹۸۸ از گاز خردل علیه رزمندگان ایران استفاده کرد (۱). عوارض ناشی از گازهای شیمیایی سبب ایجاد محدودیت‌هایی در فعالیت‌های معمول زندگی، انجام وظایف شغلی و مشکلات روحی به سبب تغییرات جسمی شده و به نظر می‌رسد در موارد زیادی روابط اجتماعی آسیب دیدگان را مقایسه با مردم عادی محدود نماید (۲). این گاز با توجه به اثرات حاد و تأخیری که ایجاد می‌کند سبب نگرانی و وحشت فراوان در میان جانبازان شیمیایی و مختل شدن سلامت روانی آنان می‌گردد. از جمله متغیرهایی که در جانبازان شیمیایی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، سلامت روان می‌باشد. از نظر سازمان بهداشت جهانی سلامت روان حالتی از رفاه است که در آن فرد توانایی‌هایش را باز می‌شناسد و قادر است با استرس‌های معمول زندگی تطابق حاصل کرده، از نظر شغلی مفید و سازنده بوده و به عنوان عضوی از جامعه با دیگران همکارای و مشارکت داشته باشد (۳). نتایج تحقیقات نشان داده است که در جانبازان شیمیایی شیوع اختلالات افسردگی، اضطراب، علائم جسمانی و فشار روانی بالا است (۴). یافته‌ها نشان می‌دهد که تماس با مواد شیمیایی دارای اثرات زیان بار شدید و طولانی مدت بر سلامت روان است و احتمال وقوع علائم افسردگی و اضطراب در افراد آسیب دیده به ترتیب ۷.۲ و ۱۴.۶ درصد بوده **است** (۳). همچنین شواهد پژوهشی حاکی از آن است که در جانبازان شیمیایی شیوع اختلالات روان‌پزشکی نظیر اختلال استرس پس از حادثه (۵) و اختلالات خواب (۴) زیاد می‌باشد.

رضایت شغلی، نگرشی فردی نسبت به شغل بوده و یکی از عوامل مهم در موفقیت شغلی است که باعث افزایش کارآیی، بروز خلاقیت و احساس رضایت فردی می‌گردد. بر این اساس روشن است عوامل موجود در محیط کاری عملکرد فرد را در شغل او تحت تأثیر قرار می‌دهد. که این مسئله در نتیجه وساطت عوامل روانی متأثر از شرایط محیطی است (۶). رضایت شغلی کارکنان از مسائلی است که در دهه‌های اخیر بسیار به آن پرداخته شده است. در راستای نیل به اهداف هر سازمان، باید شرایطی را فراهم ساخت تا کارکنان سازمان در محیط-های جذاب با خشنودی و رضایت کامل به انجام وظایف محوله بپردازند تا کارآیی و اثربخشی لازم را در اجرای وظایف محوله داشته باشند. رضایت شغلی را به عنوان حالت لذت بخش تعریف می‌کنند که ناشی از ارزیابی شغل یا تجربه‌های شغلی فرد است (۷). متخصصان عوامل مؤثر بر رضایت شغلی را به دو بخش تقسیم می‌کنند: شرایط سازمانی، اجتماعی و فرهنگی که جنبه‌های بیرونی به حساب می‌آیند و ویژگی‌های شخصیتی، احساسات عاطفی و حالات هیجانی که جنبه درونی خوانده می‌شوند (۸). تحقیقات نشان داده است که سلامت روانی مصدومین شیمیایی توسط خود حادثه و استرس‌های ناشی از شرایط جسمانی فرد مورد تهدید قرار می‌گیرد (۹). نتایج مطالعه هاشمیان و همکاران در منطقه آذربایجان غربی که اثرات به کارگیری تسلیحات شیمیایی بر سلامت روانی شهروندان ایرانی را حدود دو دهه بعد از جنگ مورد بررسی قرار دادند، بیانگر شیوع بالای این اختلالات در افراد در معرض این تسهیلات بود (۱۰). یافته‌های مطالعه احمدی و همکاران نیز مبین شیوع بالاتر افسردگی، اضطراب و استرس در آسیب‌دیدگان شیمیایی نسبت به جمعیت عادی سردشت که تجربه اثرات جنگ را به استثنای آسیب شیمیایی داشتند، بود (۱۱). همچنین نتایج یک مطالعه دیگر حاکی از آن بود که مواجهه اندک با گاز خردل با شیوع بیشتر افسردگی و اضطراب مرتبط بود (۱۲). کرمی و همکاران نیز در مطالعه خود اختلال در سلامت روانی مصدومین شیمیایی را گزارش نمودند (۹). نریمانی و همکاران در مطالعه خود نشان دادند که میانگین نمرات علائم جسمانی، اضطراب، افسردگی و اختلال در عملکرد اجتماعی در گروه‌های آزمایش نسبت به گروه کنترل در پس آزمون و پیگیری کاهش معنی‌داری داشته‌اند (۳). مهدی زاده و همکاران سلامت روانی در مصدومین شیمیایی مبتلا به برونشیولیت انسدادی را بررسی کردند. نتایج آنها نشان داد که بین سابقه ابتلا به بیماری اعصاب و روان و سلامت روانی نامطلوب ارتباط آماری معنا دارای وجود داشت

[Downloaded from ijwph.ir on 2026-11-07]

همچنین افراد با تحصیلات بالاتر از سلامت روانی بهتری برخوردار بودند (۱۳). لی، لیائو و چیانگ در فوریه ۲۰۰۹ رابطه بین سلامت روانی و رضایت شغلی را در یک آزمایشگاه دارویی مرکز پزشکی بررسی نمودند و وجود یک رابطه معنادار بین سلامت روان و رضایت شغلی را به اثبات رساندند. در این مقاله با استفاده از پرسشنامه های اظهار شده، اجرای برنامه‌های ارتقای سطح سلامت روان در سازمان پیشنهاد شده است (۱۴). نتایج کاهه و همکاران نشان داد که سلامت روان با مؤلفه‌های رضایت کلی از شغل، رضایت از محیط فرهنگی و رضایت از رفتارفرهنگی دارای ارتباط معنی‌داری بود و افرادی که رضایت بیشتری را ابراز داشتند، از سلامت روان بهتری نیز برخوردار بودند (۶).

با توجه به اهمیت شغلی این قشر از جامعه باید به میزان اضطراب، سلامت روانی و رضایت شغلی آنها اهمیت داد و شرایط آرمانی را برای آنها به وجود آورد تا زمینه رشد در آنها فراهم شود و فرآیند پیشرفت به طور مطلوب صورت پذیرد تا جانبازان از روحیه‌ای شاداب و قوی برخوردار و حداقل مشکلات و سختی‌ها را در زندگی شغلی و اجتماعی داشته باشند. با توجه به این که مطالعات در کشور ما در بعضی از شهرها و استان‌ها بر روی جانبازان که دارای شرایط شغلی ویژه‌ای هستند انجام گرفته ولی در استان گلستان تحقیقات اندکی در زمینه میزان اضطراب جانبازان و ارتباط آن با رضایت شغلی و سلامت روانی صورت گرفته، از این رو هدف از پژوهش حاضر بررسی میزان اضطراب و رابطه آن با رضایت شغلی و سلامت روانی در جانبازان شیمیایی بود.

مواد و روش‌ها

نمونه پژوهش

تحقیق حاضر از نوع توصیفی و همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش را کلیه جانبازان شیمیایی شاغل در ادارات از دو منطقه غرب و شرق استان گلستان تشکیل دادند که ۱۴۰ نفر به صورت تصادفی هدفدار به عنوان نمونه انتخاب شدند. که در نهایت تعداد ۱۲۵پرسشنامه عودت و مورد تجزیه و تحلیل نهایی قرار گرفت.

ابزارهای پژوهش

در این تحقیق از دو پرسشنامه رضایت شغلی ویسوکی و کروم (۱۹۹۱) که با ۳۹ سؤال و ۵ خرده مقیاس (نوع کار، سرپرست، همکاران، ارتقا و حقوق) اندازه‌گیری شد. در این مقیاس از پاسخ دهنده خواسته شد تا مفهومی را روی یک مقیاس دو قطبی پنج درجه‌ای علامت گذاری کند. در دو قطب مقیاس دو صفت متضاد با هم قرار دارند. اعدادی که بر روی یک پیوستار درج شده است (از ۱ تا ۵) نشانگر میزان امتیازی است که به عامل مورد نظر تخصیص یافته است برای سنجش رضایت شغلی فرد ابتدا بایستی امتیازات هر یک از ابعاد را جداگانه محاسبه نموده و سپس امتیازات تمامی ابعاد را با هم جمع و تقسیم بر پنج نماید. پرسشنامه سلامت عمومی گلدبرگ (۱۹۷۹) که از ۲۸ سؤال و شامل ۴ مقیاس است. نشانگان جسمانی با ۷ سئوال، نشانگان اضطراب و اختلال خواب با ۷ سؤال، نشانگان اختلال در عملکرد اجتماعی با ۷ سؤال و نشانگان افسردگی با ۷ سؤال می‌باشد. روش نمره‌گذاری ساده لیکرت (۰و۱و۲و۳).

می‌باشد که مجموع نمرات یک فرد، حداکثر ۸۴ خواهد بود. در این پرسشنامه هر چه نمره فرد بالاتر باشد از سلامت عمومی کمتر و هر چه نمره پایین‌تر باشد از سلامت عمومی بیشتری برخوردار خواهد بود. نتایج بررسی گلدبرگ و ماری نشان داده است که متوسط حساسیت پرسشنامه مذکور برابر ۸۴ درصد می‌باشد. مطالعات مختلف جهان و ایران حاکی از اعتبار و پایایی بالای پرسشنامه (GHQ-28) است، برای نمونه سعادتمند (۱۳۸۶) و نور بالا (۱۳۸۰) پایایی آن را در سطح بالا تأیید کرده‌اند (۱۵). روایی صوری و محتوایی پرسشنامه‌ها با استفاده از نظر چند تن از اساتید دانشگاه‌ها صورت گرفت و پس از انجام اصلاحات نسخه نهایی پرسشنامه‌ها در اختیار جانبازان قرار گرفت. به تمامی آزمودنی‌ها اطمینان داده شد اطلاعات به دست آمده کاملاً محرمانه است. پایایی پرسشنامه‌ها با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ برای رضایت شغلی (۰.۹۱) و سلامت عمومی (۰.۷۷) به دست آمد.

[Downloaded from ijwph.ir on 2026-11-07]

روش آماری

پس از تعیین طبیعی بودن توزیع بودن داده‌ها با استفاده از آزمون کالموگروف–اسمیرنف از ضریب همبستگی پیرسون، به منظور مقایسه بین گروه‌ها از آزمون تحلیل واریانس یک طرفه (ANOVA) و آزمون تعقیبی LSD استفاده شد. از میانگین و انحراف استاندارد نیز برای بیان متغیرهای مورد مطالعه استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار spss نسخه ۱۶ و با احتمال خطای ($p\leq ۰.۰۵$) انجام شد.

یافته‌ها

ویژگی‌های فردی آزمودنی‌ها، درصد جانبازی، سابقه کاری، وضعیت تأهل و میزان تحصیلات در جدول ۱ به صورت میانگین و انحراف استاندارد ارائه شده است.

جدول۱: نتایج یافته‌های توصیفی جانبازان شیمیایی

	میانگین	انحراف معیار
سن	۴۹.۱۵	۶.۰۹
قد	۱۷۴.۴	۸.۲۵
وزن	۸۳.۴	۱۳.۵
درصد جانبازی	۳۰.۹۱	۱۳.۱۴
سابقه کاری	۲۱.۷	۴.۸۳
ضعیت تاهل	متاهل	۱۱۷ جانباز
	مجرد	۸ جانباز
میزان تحصیلات	زیر دیپلم	۲۶ جانباز
	دیپلم	۴۲ جانباز
	فوق دیپلم	۲۷ جانباز
	لیسانس	۲۶ جانباز
	فوق لیسانس	۴ جانباز

نتایج آزمون استنباطی نشان داد که بین رضایت شغلی با سلامت عمومی رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد ($p=۰.۰۰۱، r=۰.۳$).

نتایج آزمون استنباطی مربوط به خرده مقیاس‌های رضایت شغلی با سلامت روانی در جانبازان شیمیایی فقط در مورد ارتباط رضایت از سرپرست و رضایت از همکاران ارتباط معناداری یافت نشد و در ارتباط خرده مقیاس های دیگر ارتباط مثبت و معنی‌داری یافت (جدول ۲).

[Downloaded from ijwph.ir on 2026-11-07]

جدول۲: ارتباط خرده مقیاس‌های رضایت شغلی با سلامت روانی در جانبازان شیمیایی

	رضایت از کار	رضایت از سرپرست	رضایت از همکاران	رضایت از ارتقاء	رضایت از حقوق
سلامت روانی	r=۰.۳۲۶ p=۰.۰۰۰۱*	r=۰.۱۷۳ p=۰.۰۵۴	r=۰.۱۵۱ p=۰.۰۹۳	r=۰.۲۳۳ p=۰.۰۰۹*	r=۰.۲۹۹ p=۰.۰۰۱*
(p ≤۰.۰۵)*					

جدول۳: ارتباط بین خرده مقیاس‌های سلامت روانی با رضایت شغلی جانبازان شیمیایی

	اضطراب و اختلال خواب	نشانگان افسردگی	اختلال در عملکرد اجتماعی	نشانگان جسمانی
رضایت شغلی	r=۰.۳۰۹ p=۰.۰۰۰۱*	r=۰.۲۵۲ p=۰.۰۰۵*	r=۰.۲۸۴ p=۰.۰۰۱*	r=۰.۲۲۲ p=۰.۰۱۳*
(p ≤۰.۰۵)*				

نتایج آزمون استنباطی در مورد اختلاف بین رضایت شغلی و سلامت روانی جانبازان شیمیایی بر اساس سطح تحصیلات فقط بین رضایتمندی جانبازان شیمیایی بر اساس سطح تحصیلات آنها اختلاف معنی داری وجود دارد.به منظور تعیین اختلاف بین رضایت شغلی براساس سطح تحصیلات جانبازان شیمیایی از آزمون تعقیبی LSD استفاده شد. نتایج آزمون تعقیبی LSD نشان داد که رضایت شغلی جانبازان شیمیایی کارشناسی ارشد و بالاتر با جانبازان زیر دیپلم، دیپلم، فوق دیپلم، کارشناسی اختلاف معنی‌داری وجود دارد.

[Downloaded from ijwph.ir on 2026-11-07]

بحث

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بین رضایت شغلی با سلامت روانی در جانبازان شیمیایی ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد. در واقع رضایت از شغل مفهوم پیچیده‌ای است که با عوامل مختلف روانی و اجتماعی ارتباط دارد و به عبارتی دیگر، عوامل مختلف نقش عمده‌ای در ایجاد رضایت یا عدم رضایت شغلی ایفا می‌کنند. عواملی مانند بی‌حوصلگی، استرس، از جمله عوامل تشدید کننده افت کاری در محیط‌های کاری می‌باشند که مستقیماً بر رضایت از شغل افراد تأثیرگذار است. نتایج تحقیق حاضر با نتایج تحقیقات محمدبیگی (۱۳۸۹)، شفیع‌آبادی (۱۳۸۹)، کاهه (۱۳۹۱) ولی و همکاران (۲۰۰۹) همخوانی دارد (۶و۱۶و۱۷و۱۸). گرچه پژوهش حاضر به بررسی پی آمدهای رضایت شغلی نپرداخته است، پژوهشگران بر این باورند که رضایت شغلی موجب بهبود کیفیت عملکرد، کاهش غیبت و تاخیر، کاهش فرسودگی شغلی، بهبود سلامت جسمی و روانی و رضایت از زندگی می‌شود (۱۹و۲۰). نتایج آزمون استنباطی مربوط به خرده مقیاس‌های رضایت شغلی با سلامت روانی در جانبازان شیمیایی فقط در مورد ارتباط رضایت از سرپرست و رضایت از همکاران ارتباط معناداری یافت نشد و در مورد ارتباط خرده مقیاس‌های رضایت از کار، رضایت از ارتقاء و رضایت از حقوق ارتباط مثبت و معنی‌داری یافت. مشاغل مختلف در محیط‌های مختلفی انجام می‌گیرند و عوامل متعددی از جمله رضایت کلی از شغل، رضایت از درآمد، رضایت ازمحیط فرهنگی شغلی و رضایت از روابط با همکاران که در محیط کار بر سلامت افراد مؤثر هستند. عوامل بسیاری نیزباعث برهم خوردن سلامت روان افراد می‌شوند که از جمله آنها می‌توان به عدم رعایت عدالت، فراهم نبودن فرصت‌های شکوفایی برای افراد و وجود تبعیض‌های غیرمنطقی اشاره نمود (۳).

همچنین نتایج تحقیق نشان داد که بین خرده مقیاس های سلامت روانی (ابعاد سلامت روانی اضطراب، افسردگی، سلامت جسمانی، کنش اجتماعی) با رضایت شغلی جانبازان ارتباط مثبت و معنی‌داری وجود دارد. یافته‌های این پژوهش باپژوهش تریو همکاران (۱۹۹۳)، مبنی براینکه استرس با تاثیر منفی برسلامت روانی، میزان رضایت از شغل را کاهش می دهد همسو است(۲۲).

کالوهمکاران (۱۹۹۴) درتحقیقی نشان دادند افرادی که دارای نوعی افسردگی هستند، اعتماد به نفس پایین‌تر، احساس بیهودگی بیشتر و رضایت شغلی کمتری دارندکه با پژوهش حاضر ، مبنی بر ارتباط بین رضایت شغلی و افسردگی همسویی دارد (۲۳). همچنین استراسل، مک‌کی و پلانت (۱۹۹۹) دریافتند که سلامت جسمانی افرادکه شامل سلامت (قلب، کلیه، مغز، کبد) است بارضایت شغلی ارتباط دارد، هماهنگ است (۲۴). نتایج چندین مطالعه دیگر نیز بیانگر آن است که مبتلایان به بیماری‌های مزمن انسدادی ریه از اختلالات اضطرابی (۲۵و۲۶) و افسردگی (۲۷و۲۸) رنج می‌برند این اختلالات بر عملکرد اجتماعی، روانی، جسمی و به طور کلی بر کیفیت زندگی و شغلی افراد تأثیر می‌گذارند. همراهی اختلالات روانی و بیماری‌های جسمی مزمن بر کیفیت زندگی تأثیر گذاشته منجر به کاهش توانایی فرد در تطابق با علائم جسمی و اجتماعی می‌گردد که خود این امر منجر به ناتوانی بیشتر و بدتر شدن استرس‌های روانی در محیط‌های کاری می‌گردد (۱۳). همچنین نتایج تحقیق در مورد تعیین اختلاف بین رضایت شغلی و سلامت روانی براساس سطح تحصیلات جانبازان شیمیایی نشان داد که فقط در رضایت شغلی براساس سطح تحصیلات تفاوت معنی‌داری وجود دارد که نتایج آزمون تعقیبی LSD نشان داد که رضایت شغلی جانبازان شیمیایی کارشناسی ارشد و بالاتر با جانبازان شیمیایی زیردیپلم، دیپلم، فوق‌دیپلم و کارشناسی اختلاف معنی-داری وجود دارد. بررسی میانگین سلامت روانی و رضایت شغلی بر اساس تحصیلات نشان می‌دهد که هر قدر میزان تحصیلات بالا باشد سطح سلامت روانی افراد نیز بالاتر خواهد بود. البته این احتمال هم وجود دارد که بیماران با سطح سلامت پایین‌تر قادر به کسب مدارج بالای تحصیلی به دلیل مشکلات بیشتر نبوده‌اند.حسنی در مطالعه‌ای بر روی جانبازان شیمیایی نشان داد که سطح تحصیلات بالاتر در کیفیت زندگی جانبازان که خود متأثر از سلامت روانی آنهاست، تأثیر دارد (۹).

[Downloaded from ijwph.ir on 2026-11-07]

بنابراین با توجه به وضعیت سلامت روانی و رضایت شغلی در جانبازان شیمیایی به نظر می رسد راهکارهایی مانند افزایش حمایت شغلی و تدارک امکان مشاوره روان پزشکی و روان شناختی برای جانبازان شیمیایی در کنار بهبود تسهیلات و درآمد و هماهنگ ساختن پاداش-ها با میزان سختی کار در بخش‌های مختلف می‌تواند در ارتقای سلامتی عمومی این گروه، افزایش رضایت شغلی آنان و در نتیجه بهبود سلامت روانی آنها مؤثر باشد. باوجود محدودیت‌های مذکور و با اتکا به نتایج پژوهش حاضر، می‌توان این پیشنهادها را ارایه نمود: جهت ارتقای سلامت روانی جانبازان، به شرکت در فعالیت‌های گروهی و جمعی تشویق شوند. جانبازان در شغل‌هایی متناسب با میزان تحصیلات وخصوصیات شخصیتی، به‌کارگیری شوند تا با افزایش خوشنودی شغلی، به بهبود وضعیت سلامت روانی وکاهش استرس آن‌هاکمک شود. برای کمک به وضعیت سلامت روانی جانبازان شاغل وکاستن ازمیزان استرس آن‌ها، از دوره‌های آموزشی افزایش انگیزه و پیشرفت استفاده شود. همچنین در خصوص افزایش فعالیت‌های ورزشی دربین جانبازان، برنامه‌ریزی جدی به عمل آید.

منابع

1. Balali-Mood M, Hefazi M, The pharmacology, toxicology, and medical treatment of sulfur mustard poisoning, Fundamclinpharmacol. 2005; 19 (3): 297-315.

2. Panahi Y, Ghanei M, Aslani J, and Mojtahedzadeh M, The Therapeutic Effect of Gamma Interferon in Chronic Bronchiolitis Due to Mustard Gas, IJAAI. 2005; 83: 4(2): 15-22.

3. Narimani, M., Ariapooran, S., Abolghasemi, A., Ahadi, B. The Comparison of the Effectiveness of Mindfulness and Emotion Regulation Training on Mental Health in Chemical Weapon Victims. JCP. 2010; 2(4): 61-72. [Persian].

4.Tavallaie S. A., Assari SH., Najafi M., Habibi M. and Ghanei M. Study of Sleep Quality in Chemical-Warfare-Agents Exposed Veterans. JMM. 2004; 2(4):240- 248 [Persian].

5. GhaneiM ,Assari SH., Alaeddini F. and Tavallaie S. A. Pattern of Delayed Mortality in I.R.IRAN Veterans Exposed to Chemical Warfare Agents. JMM. 2004; 6(4): 233-240 [Persian].

6. Kaheh D., Huodi T. Job satisfaction and mental health. JP. 2012; 11(3): 391-397 [Persian].

7. Zargar M, Araghizadeh H, Soroush MR, Khaji, AIranian casualties during the eight years of Iraq-Iran conflict. JRSP. 2007; 41(6): 23-29 [Persian].

8- Tett, R, P and Meyer. J. P. Job satisfaction, organizational commitment turnover, pathanalysesbased on meta – analytic findings personal psychology. 1993; 46(3): 259-94.

9. Karami GH, Amiri M, Ameli J, Kachuei H, Ghoddousi K, Saadat AR et al. Mental health status review due to mustard gas chemical. JMM. 2006; 8(1):1-7 [Persian].

10. Hashemian F, Khoshnood K, Desai MM, Falahati F, Kasl S, Southwick S. Anxiety, depression, and posttraumatic stress in Iranian survivors of chemical warfare. JAMA. 2006; 296(5): 560-6.

11. Ahmadi JK, Reshadatjoo M, Karami G.R. Comparison of Depression, Anxiety and Stress Rate between Chemical Warfare Victims and Healthy Persons in Sardasht; Iran. JBUMS. 2010; 12(1): 44-50 [Persian].

12. Falahati F, Khateri Sh, Soroush M. Late Psychological Impacts of Wartime Low Level Exposure to Sulfur Mustard on Civilian Population of Direh (17 Years after Exposure). JMR. 2010; 1(1): 42-46.

13. Mehdizadeh S, Abbasi S , Moqaddam M and Kiyani M. Mental health in chemical warfare victims with Bronchiolitis Obliterans. IJWPH. 2012; 4(1): 53- 58.

14. SeyedJavadin SR. Fundamentals of Organizationand Management. 1 st Edition, NegaheDanesh: Iran, 2006;23- 28 [Persian].

15.Hemayattalab R, Bazazan S, Lahmi R. The relationship between happiness and mental health in Female Tehran and Payame Noor University Students who Play Sport and those who don't. JH. 2003; 18(2): 18-29 [Persian].

[Downloaded from ijwph.ir on 2026-11-07]

16. Mohammadbeigi A, Jahani F and Mohammadsalehi N. Association of psychological health status and job satisfaction in the staffs of Arak hospitals. ZJRMS. 2012; 13(1): 8-9 [Persian].

17. ShafiAbadi A, KhalajAsadi Sh, Relationship between Job Satisfaction and Mental Health of the University Staff. JMIOP. 2010; 1(2): 27-33 [Persian].

18. Lee MS, Lee MB, Liao SC, Chiang FT. Relationship between mental health and jobsatisfactionamongempemployees in a medical centerdepartment of laboratory medicine .JFMA. 2009; 108(4): 146-154.

19. Saki M., Ghanbari A. Mental health assessment in spouses of spinal cord injured war survivors in Lorestan, OBR. 2005; 18(2): 7-14 [Persian].

20. Mohammadi MR, Davidian H, Noorbala AA, Malekafzali H, Naghavi HR, Pouretemad HR et al. An epidemiological survey of psychiatric disorders in Iran. CPEMH. 2005; 8(4): 1-16 [Persian].

21.HashemiNazari SS, Khosravi J, Faghihzadeh S, Etemadzadeh SH. A survey of mental health among fire department employees by GHQ-28 questionnaire in 2005, TIHMJ. 2007; 10(2): 56-64 [Persian].

22.Terri, o. An exploratory study of the influence of life management strategies on job satisfaction in a personal selling context. JYA, 1993; 12(2): 121-139.

23.Kall , D. The impact of job stress and job bunout on the job satisfaction of rehabilitaton.Newyourk: oxford university press. 1994; 43(2): 361-378.

24.Strassle , C.G; Mckee ,E.A.& plant ,D.D.Mental health and job and optimism as an indicator of psychological health. Journal of personality assessment. 1999; 190-199.

25. Aghanwa HS, Erhabor GE. Specific psychiatric morbidity among patients with chronic obstructive pulmonary disease in a Nigerian general hospital. JPR. 2011; 50 (4): 179– 83.

26.Kvaal K, Macijauskiene J, Engedal K, Laake K. High prevalence of anxiety symptoms in Hospitalised geriatric patients. IJGP. 2011; 16(2): 690–693.

27.Kim HFS, Kunik ME, Molinari VA, Hillman SL, Lalani S, Orengo CA. et al. Functional impairment in COPD patients The impact of anxiety and depression. JP. 2000; 41(2): 465–471.

28. Tavassoli KH. et al. Using the effect of respiratory exercise on fatigue in patients with chronic obstructive pulmonary disease.Msc Dissertation, TUMS. 2006; 12(3)17-25 [Persian

[Downloaded from ijwph.ir on 2026-11-07]